

Möt Ellen Ågren som föddes på Notholmen 1923. Sid 4.

FOTO: LENNART FOGELBERG

IFÖR ENINGSNYTT

PRO-TYRESÖ PENSIONÄRSFÖRENING

FOTO ROLF HAGSTRÖM

Kallelse till årsmöte

PRO Tyresö kallar till årsmöte onsdagen 30 mars i samband med ordinarie månadsmöte. Handlingar utdelas före mötet. Motioner ska vara styrelsen tillhanda senast 7 mars.

Välkomna! Styrelsen.

Frågesport

Fredagarna 12/2 och 15/4. Sid 8

Pub-eftermiddag

Torsdagar 11/2, 10/3, 7/4. Sid 8

§ Fråga juristen

Frågespalt. Se sid 19

Expeditionen öppen

Renoveringen klar. Se sid 17

Lös Lennarts kluriga kryss

Miss inte chansen att vinna Seniorlotter. Sid 17

Ordföranden har ordet	3
Föreningsinformation	3
Profilen	4-6
Möten, träffar	8
Höstens månadsmöten	9
Friskvård	10
Sport och hobby	11
Resor, utflykter	12-13
Studier	14-15
KPR	16
Kalendarium, kryss	17
Enus krönika	18
Vers	19
Fråga Juristen	19

RINGEN

ICA ÖPPET ALLA
nära DAGAR 8-21 Tyresö
TEL 712 92 25

KRUSBODA

ICA ÖPPET ALLA
nära DAGAR 8-21 Tyresö
TEL 742 15 04

CATERING & HYRESGODS

Bröllop
Student
Dop
Minnesstund

Porslin | Stolar
Bord | Dukar
Ljud | Ljus
Dj etc

Ska ni ha fest eller?

Gourmethuset

1997–2014

www.gourmethuset.com
Tel. 08-798 55 00

Vita Arkivet

– ett vägledande dokument för dina närstående

Vi hjälper dig att fylla i Vita Arkivet!

Välkommen att ringa, **tel. 08-709 84 30**, för bokning av tid!

TYRESÖ, c/o Fastighetsbyrån, Bollmora Allé 9
HANDEN, Handenterminalen 1-2

Lena Löfgren

FONUS

Vi finns när du behöver oss

Jour dygnet runt • Hembesök • fonus.se

Det har alltid hänt saker i världen, men oftast långt ifrån oss. Ja, åtminstone de sista 70 åren. Invandring och flyktingströmmar har vi haft många gånger under de senaste 75 åren. Från bland annat Baltikum, Finland, Tyskland, Ungern, Chile, Balkan och Kosovo. Men aldrig i den utsträckning som vi ser i dagens läge och med de fruktansvärda terrorbrott mot människor som begås och som leder till den stora flyktingvågen. Ingen av oss kan ha undgått vad som händer i länder som Syrien, Irak och Afghanistan och vilka konsekvenser det medför. Hittills har vi här hemma varit förskonade från de värsta brotten och enbart fått ta emot utblottade människor som lämnat allt och som flytt över haven i små gummibåtar utnyttjade av hänsynslösa människosmugglare.

Och hur har det drabbat oss i PRO? Ja hittills så har vi fått byta lokal för våra månadsmöten då vår ordinarie lokal i Kvarnhjulet omvandlats till temporärt flyktingboende och vi i stället fått tillgång till biografen Forellen. Naturligtvis inte helt optimalt

för vår del, men det fungerar ändå överraskande bra. Kan vi nu bara ordna frågan om kaffeservering så är nog det värsta problemet löst. Vi jobbar på problemet tillsammans med kommunen men har ännu inte nått ända fram. Våra artister som vi haft på mötena uppskattar i alla fall en riktig scen med dess möjligheter. Hur blir det då inför vårsäsongen? Ja, tillsviare blir det ingen förändring på lokalfrågan men vi återgår till onsdagar som är ett väl invant begrepp och fortfarande i biografen Forellen.

Vid det senaste månadsmötet så presenterade styrelsen förslagen till verksamhetsplan och budget. Några stora förändringar blir det inte utan alla tidigare aktiviteter finns kvar. Ja, några nya cirklar och ett fantastiskt reseutbud väntar förstås till det kommande året. Detta utan att vi även för 2016 anser att vi behöver höja medlemsavgiften. Så välkomna alla till ett nytt fantastiskt år med nya och gamla medlemmar i PRO Tyresö. Jag och hela styrelsen tackar för det gångna året och vi önskar alla medlemmar ETT GOTT NYTT ÅR!

Bo Furugård
Ordförande

Styrelse

- Ordförande:** Bo Furugård, Björktickegången 28, tel. 712 83 12, 070-585 98 44. Epost: bo.furugard@telia.com
- Vice ordf:** Sune Linder, Myggdalsvägen 57, tel. 712 61 68, 0730-49 34 70. Epost: sune.linder@gmail.com
- Kassör:** Ann Persson, Klippvägen 15, tel. 073-555 55 87. Epost: ann_persson@telia.com
- Sekreterare:** Birgitta Lindholm, Axel Wennergrens väg 10, tel. 742 28 68, 073-835 16 65. Epost: bi.lindholm@telia.com
- Studieorg.:** Barbro Rådberg, Kyndelgränd 40, tel. 712 92 79, 073-914 1282. Epost: barbro.radberg@hotmail.com
- Motionsledare:** Ulf Wahlsten, Ängslyckevägen 3, tel. 712 63 96, 076-811 27 17. Epost: ulf.wahlsten@hotmail.com
- Tommy Karlsson, Lummergången 34, tel. 070-990 82 58. Epost: t1950karlsson@gmail.com
- Öv. ledamöter:** Börje Eriksson, Gudöterassen 332, tel. 742 29 71 mobil: 070-516 84 70. Epost: karlborje@telia.com
- Lennart Fogelberg, Fårtickegången 78, tel. 742 75 21, 070-637 42 15. Epost: lennart.fogelberg1@comhem.se
- Peter Inghe, Pärlröksgången 56, tel. 712 90 17, 0730-43 64 23. Epost: peteringhe@spray.se
- Inger Johnsson, Målarprinsens väg 13, tel. 070-735 31 76. Epost: inger.json@telia.com
- Registrator:** Berit Holm, Pärlröksgången 162, tel. 712 87 57. Epost: berit.holm@comhem.se
- Revisorer:** Roland Albinsson, Bo Toresson.
- Ersättare:** Maj-Britt Tärnholm, Raymond Irmér.
- Ordf. Valberedning:** Kerstin Jansson, tel. 712 90 98.
- Styrelsemöten:** Kl. 9.00 den 12/1, 9/2, 8/3, 12/4, 10/5.

PRO–Tyresö Pensionärsförening

Adress: Björkbacksvägen 37, 135 40 Tyresö
Expedition: Björkbacksvägen 37, ingång från gaveln.
Telefon: 08-712 54 64, telefonsvarare finns.
Öppettider: Tisdagar och torsdagar mellan kl. 10.00 och 12.00. Expeditionen stängd från 1 juni till 14 september. Om du vill ha kontakt under denna tid kan du ringa någon i styrelsen.
Epostadress: protyreso@telia.com
Hemsida: www.pro.se/tyreso Red. Åke Frick, Tel. 0704-90 76 18.
Betalningar: PRO Tyresös bankgiro 809-5283, plusgironummer 269 101-2. Betalning i första hand till bankgirot!
OBS! När det gäller dags- och båtresor har vi ett speciellt plusgironummer 723 112-9.
Medlems/årsavgifter kommer från PRO Riks och ska inte betalas till PRO Tyresö. Avin från PRO Riks skickas hem till Dig.

Redaktionskommittén informerar

I Föreningsnytt försöker vi få med all information som berör PROs verksamhetsområden. Vi hoppas också på bidrag från er läsare, t ex någon trevlig händelse, rolig historia eller dikt.

Redaktionskommitté

Bo Furugård, ansvarig utgivare. Tel. 712 83 12, 070-585 98 44, epost: bo.furugard@telia.com

Sune Linder, redaktör. Tel. 712 61 68, 0730-49 34 70, epost: sune.linder@telia.com

Börje Eriksson Tel. 742 29 71, 070-516 84 70, epost: karlborje@telia.com

Lennart Fogelberg Tel. 742 75 21, 070-637 42 15, epost: lennart.fogelberg1@comhem.se

Åke Frick Tel. 070-490 76 18, epost: ake.frick@telia.com

Birgitta Lindholm Tel. 742 28 68, 073-835 16 65 epost: bi.lindholm@telia.com

Layout, produktion: Rolf Stohr, epost: rolf.stohr@gmail.com

Nästa nummer: 14 april 2016. **Annonsstopp:** 25 februari.

Manusstopp: 29 februari.

Äldre Föreningsnytt kan hämtas på: www.stohrartad.se/pro

Ellens mormor och morfar försörjde sig bland annat på fiske. Fångsten såldes sedan på Kornhamnstorg. Båthuset finns fortfarande kvar.

Notholmen av i dag. Här finns nu både café och vandrarhem.

Ellen Ågren föddes på Notholmen

Ellen Ågren.

FOTO: LENNART FOGELBERG

Det är alltid spännande att tala med en person som levt länge i Tyresö. Många av oss har relativt kort erfarenhet från vår kommun, andra har bott här i kanske 50–60 år. Men Ellen Ågren föddes i Tyresö för nästan 93 år sedan och det verkar nästan oslagbart.

Ellen föddes 25 juli 1923 på salsbordet i kammaren på torpet Notholmen. (För den som inte vet är Notholmen den holme, som kan nås via bron från Slottparken). Trots dåliga kommunikationer hann barnmorskan Hulda fram i tid. När jag frågar om det var vanligt att födas på bordet svarar Ellen att det visste hon inte, men att det nog var en bra arbetshöjd.

Ellens mamma hette Carin Karlsson och var född 1907, alltså bara 16 år gammal då Ellen föddes. Pappan, född 1900, hette Nils Sporre och kom från Lohärad i Uppland. Han härstammade från en gammal vallonsläkt i Belgien, där släkten hette Sporrong. När Ellen föddes var föräldrarna inte gifta, så Ellen fick tillägget

OÄ (oäkting) i kyrkboken. Ellen säger att det aldrig har bekymrat henne varken då eller senare.

När Ellen var två år fick hon en bror, Ivar, som dock ansågs som äkta, föräldrarna hade gift sig samma år, 1925. Familjen hade tillsammans med mormor och morfar bott i det lilla huset på Notholmen, men nu fick den eget boende i den så kallade Lakejvillan, det gula huset vid nuvarande vandrarhemmet. Pappan hade fått arbete som chaufför hos Markis Lagergrens son, som tagit över efter gamle markisen. Efterhand blev det resor till Europa och då pappan saknade språkkunskaper ville markisen ha en annan förare. Så då blev han i stället betjänt på slottet.

Stannade hos mormor

Ellen ville inte flytta med till Lakejvillan. Hon trivdes på Notholmen och var mycket fäst vid sin mormor. Hon kände att mormor hade mer tid för henne, läste sagor och berättade, var omtänksam och

hade dessutom god ekonomi. Mormor, Annie Karlsson, kom till Tyresö 1885. Ellens morfar, Johan Karlsson, född på Muskö med rötter som gruvarbetare i Utögruvan, kom till Tyresö 1902.

De blev torpare och fick 1907 arrendera Notholmen av Markisen. Det var ett tungt och slitsamt arbete och inte lätt att föda en familj på. De var också fiskare och kunde sälja fisk på Kornhamnstorg i Stockholm. Där stod mormor från tidig morgon till sen kväll tills fisken var slutsåld.

Mormor, vars far var trädgårdsmästare, hade lärt henne vad som kunde växa på Notholmen. Hon såg till att så och sätta de grödor, som kunde bidra till familjens uppehälle. Att forsla fisk och mjölk till staden var tids- och arbetskrävande. Mormor, som var ekonomisk, höll ordning på slantarna och fick dessutom ett arv som gjorde att familjen kunde köpa en gammal Ford lastbil och med nytaget körkort kunde morfar köra in varorna till stan.

När man pratar med Ellen förstår man

Fortsättning på nästa sida >>

Ellen 6 år med brodern Ivar.

Med den första lastbilen och nytaget körkort kunde morfar köra varorna in till stan.

Ellen 14 år med sommar-gästen Ingeborg Rosenlund.

att uppväxten på Notholmen med morföräldrarna har präglat hennes liv.

Små- och storskolan

I skolan ska vi alla gå, så även Ellen. Den skola som fanns låg i den byggnad, som i dag är Bygdegården. Där var småskolan på övervåningen och storskolan på nedre planet. I småskolan var det två klasser i samma rum, en som var tyst och arbetade med läroböckerna, och en som pratade.

I storskolan eller folkskolan på bottenvåningen, var det fyra klasser i samma rum, två tysta och två med prat och högläsning. Magistern hette Arthur Bjärgård, han hade undervisat i många år när jag kom dit, säger Ellen. Han var skåning och hade starka röstresurser och krav på disciplin. Kunde man inte läxa kunde det bli kvarsittning. Men om Skåne fick vi lära oss mycket.

Efter sex år var skolan avslutad, men man kunde gå i en kort fortsättningskola efter trettondagshelgen i januari till 15 februari. Och den gick Ellen. På den månadslånga kursen fick man lära sig om kommun och riksdag, att fylla i blanketter för post- och järnvägsärenden samt att deklarerat. Väldigt nyttiga, praktiska saker.

Realskola, arbete, giftemål

Ellen ville lära sig mer, hon ville jobba på kontor. Hon sökte till realskolan, Stockholms Handels-mellanskola, på reallinjen

och kom in. Efter realskolan sökte hon och fick jobb som kontorist på varuhuset NK där hon arbetade på olika avdelningar. Hon arbetade även på andra ställen som till exempel på Hedberg & Co som hade en karbonpappersfabrik i Henriksdal. Hon hade då flyttat till Trinntorp där morfar hade uppfört ett hus på en tomt stor nog att rymma även ett hus som hennes pappa byggt. Hon föredrog dock att bo i morfars hus.

1946 gifte hon sig med Karl Olof Ågren, en ingenjör från Stockholm. De flyttade in i en lägenhet i Örby. Där bodde de till 1953. Ellen hade fått ta över morfars hus, så nu flyttade de till Tyresö med adress Breviksvägen 85. Äktenskapet med Olle, som Ellen kallade sin man, varade till 1955 då de gick skilda vägar. De skaffade inga barn och när jag frågar Ellen om hon saknar det, svarar hon efter en stund att det gör hon inte, tycker att hon känt sig friare att göra vad hon ville utan att ta ansvar för egna barn.

Intressen och husbygge på Åland

Ellens stora intresse under åren har varit hembygdskunskap. Hon har letat i kyrkböcker och på nätet om släkten och dess historia, främst tiden i Tyresö, och dess strävan att som fattiga ta sig upp till lite bättre levnadsvillkor. Hon började på SeniorNet 2007, 74 år gammal, för att lära sig att hantera en dator och har sedan, med viss hjälp, skaffat en egen hemsida där hon dokumenterat en stor

” De tillverkade sommarhuset hemma i garaget i delar, som de sedan fraktade med båt till Åland där de monterade upp det.

del av släktens och sin egen historia. Idrottsliga bragder har hon inga att berättat om. Hon åkte skidor som barn men det är det hela i den vägen.

Hon byggde ett litet sommarhus tillsammans med sin sambo, Nils Arlborg, på Åland. De tillverkade huset hemma i garaget i delar, som de sedan fraktade med båt till Åland, där de monterade upp det. Senare byggde de ett större och mer ombonat hus på 40 kvm. De sålde huset 2005.

Trogen Tyresö

Bortsett från de sju år som hon bodde i Örby, har Ellen bott i Tyresö hela sitt liv. Från Breviksvägen flyttade hon och sambon 2003 till Björkbacken. Efter sambon Nils död 2012, har Ellen bott kvar i lägenheten och hon klarar sig själv utan hemtjänst, men anlitar en städfirma när, som hon säger, det blir för tjockt. Som de flesta äldre har hon lite krämpor här och där, men i huvudet tycks ingenting fal-lera. En krutgumma.

Sune Linder

Nyheter från Juristbyrån – Vi kan kärlek, död och pengar

Att gå skilda vägar

Semestern är kanske över för den här gången. För de flesta av oss känns vardagen välbekant – men för andra ser den plötsligt annorlunda ut. Stora förändringar i privatlivet kan göra att hela tillvaron vänds uppochner.

Det här numret av Din Jurist handlar om att gå skilda vägar. Det kan vara ett av de mest avgörande besluten i våra liv – inte bara känslomässigt, utan även på ett praktiskt och ekonomiskt plan.

Det är här vi familjejurister kommer in i bilden. Om du har behov av våra tjänster, tveka inte att kontakta oss.

Varma hälsningar,
Anna Enochsson

Anna Enochsson

Mail: tyreso@juristbyran.com
Telefon: 08-520 249 50
Besöksadress: Swedbank, Bollmora Allé 9

Boka en
kostnadsfri
Livsbesiktning®
(värde ca 950 kr) på
juristbyran.com
eller 08-52024950

Vi har gått igenom fler skilsmässor än Elizabeth Taylor.

Efter ett tag kan man det. Och då är det ju lätt. Vi är experter inom familjejuridik och hjälper dig med alltifrån bodelningar och äktenskapsförord till testamenten och bouppteckningar. Kom in på en kostnadsfri Livsbesiktning® (värde ca 950 kr) så går vi igenom vilket familjejuridiskt skydd som passar dig bäst.
Boka på juristbyran.com eller telefon 020 - 31 21 21.

Välkommen till Juristbyrån. Vi kan kärlek, död och pengar.

Juristbyrån

Vi vet hur allt fungerar när människor går skilda vägar. Och att det går mycket enklare när man har allt under kontroll från första början.

Det kan kännas tråkigt att tänka på det nu, men den bästa försäkringen mot en utdragen juridisk konflikt vid en separation är förberedelser. Att ägna en dag åt tanken nu kan spara många dagars magont i framtiden.

Först och främst kan det vara bra att veta vad som gäller – och att det är stor skillnad mellan gifta och sambor. Sambolagen ger bara ett minimiskydd till den svagare parten. Dessutom berör den bara boendet. Allt annat som ett sambopar har skaffat, före och under förhållandet,

är personlig egendom. Det gäller till exempel fritidshus och sparkapital.

Gifta par kan däremot göra anspråk på värdet av varandras egendomar. Det kan vara en ganska komplicerad process att dela upp boet. Finns det barn med i bilden blir skilsmässan ännu lite mer invecklad.

Vi på Juristbyrån finns här som en neutral hjälp. Vi berättar hur lagarna ser ut och upprättar alla nödvändiga handlingar. Om parterna kan komma överens är vi det enda juridiska ombud som behövs.

Möten och träffar våren 2016

Månadsmötena hålls t.v. under våren i Biografen Forellen, Tyresö C, onsdagar kl. 12.00 till ca 15.00.
Entré: 30:-. Mötesförhandlingarna startar kl. 13.00.

27 januari. Spelglädjen. Månadsmöte. Mötesförhandlingar. "Fröken Frimans uppföljare". Eva Kaiser berättar om några kvinnors kamp att starta en kooperativ matbutik i Stockholm mot alla manliga handlares motstånd.

24 februari. Månadsmöte. Mötesförhandlingar. Slussen i Stockholm har varit i bruk i 80 år. Mycket har hänt. Helena Friman, Stocholmsforskare och författare berättar i ord och bild om Slussens utveckling genom tiderna.

30 mars. ÅRSMÖTE. Spelglädjen. Månadsmöte. Mötesförhandlingar. Tage G. Pettersson, f.d. statsråd, bl.a. försvarsminister 1994-1997 och riksdagens talman. Han talar under rubriken "Krig eller Fred".

27 april. Månadsmöte. Mötesförhandlingar. Psalmidkongruppen "En Sträng" sjunger och spelar visor och berättar om instrumentet psalmodikon.

25 maj. Månadsmöte. Mötesförhandlingar. Sångglädjen sjunger in våren under ledning av musikdirektör Maude Sjödin.

PUB-eftermiddagar kl. 15-17. Föreningsgårdens café, hus C. Entré: 30:-.

11 februari. Bo Toresson fortsätter att berätta om intressanta möten och människor.

10 mars. Bernt, Gunilla och Inger spelar och sjunger visor från förr.

7 april. "Med bilden som vapen" – affischer i valkampanjerna. Peter Inghe berättar och visar bilder.

Frågesport kl. 10-12 i Föreningsgårdens café, hus C. Fredag 12 februari och 15 april.

Rune och Berit Holm har som vanligt klurat ihop frågor som vi ska svara på. Vi tävlar i lag om tre i varje. Svaren lämnas skriftligt. Ingen blir straffad för felaktiga svar. I halvtid blir det kaffe och bullar, som Elsie Inghe bakat. För detta betalar vi 20:-. Vinnande lag får både pris och ära.

Höstfest på Bygdegården

På årets höstfest 12 november, höll vi till på anrika Tyresö Bygdegård. Orsaken var att vår föreningsgård Kvarnhjulet, tagits i anspråk som flyktingmottagning. Att lokalbyte skett hade meddelats dels på månadsmöten, dels på vår hemsida samt per telefon till de som anmält sig. På inbjudan till festen i denna tidning, hade angetts att den som vanligt skulle äga rum i Kvarnhjulet, men beskedet från kommunen om ändrad användning kom först efter det att tidningen redan distribuerats till medlemmarna.

Hur som helst hade de hundratalet medlemmar som anmält sig, tagit buss eller bil till festplatsen. När ytterkläderna lämnats var det lite mingel och bubbeldricka. Sedan var det dags för kvällens gästartister, som också var andra än de som först annonserats. Genom lokala kontakter hade i sent skede festkommittén lyckats engagera två andra, nämligen artisten och sångaren Erik Linder med pianisten Fredrik Wide. De blev dessutom förstärkta med Spelglädjens eminenta basist Affe Hansson.

Erik & Co bjöd på en härlig blandning av jazz- och Ted Gärdestads-låtar till publikens förtjusning. Även Eriks farfar Sune ombads att tillsammans med Erik sjunga "When you smiling", där den gamle invigde Erik i scat-sångens mysterier. Senare äts en god tre-rätters middag och det hela avslutades med dans till Spelglädjen.

Sune Linder hälsade nya medlemmar välkomna och informerade om vår verksamhet i stort.

FOTO: LENNART FOGELBERG

Höstens träff med nya medlemmar

PRO Tyresö har glädjande nog en jämn tillströmning av nya medlemmar. Den 18 november var femtioen personer inbjudna att träffa styrelsen. På grund av rådande brist på lokaler hölls tillställningen denna gång på Café View i nya höghuset. Sjutton nya medlemmar hade hörsammat inbjudan och fick avnjuta en god smörgås med kaffe och kaka. Sune Linder hälsade välkommen och informerade om vår verksamhet i stort. Sedan fick alla i styrelsen samt gästerna presentera sig och berätta lite om sig själva.

Nöjda och glada skiljdes vi för att snart mötas igen på månadsmöten, resor och cirklar. PRO Tyresö erbjuder många aktiviteter i olika smakriktningar.

Inger Johnsson

Vårt Kultur- & Studiemagasin för våren 2016 finns ute nu!

Gå in på vår hemsida www.sodertorn.abf.se eller beställ på 08-556 520 30, info.abfsodertorn@abf.se.

September

Efter höstens Upptaktsmöte 9 september var det dags för det första månadsmötet den 30 september i Föreningsgården. Ordföranden Bo Furugård öppnade mötet och hälsade alla välkomna till höstens aktiviteter varefter mötesförhandlingarna började. Nya medlemmar hälsades välkomna och Bosse konstaterade att vi har en jämn tillströmning och att vi ökar vårt medlemsantal även om en del faller bort av åldersskäl. Han meddelade att Föreningsgården, hus B, skulle tas i anspråk för flyktingmottagning och att alla bokningar efter den 19 oktober hade annullerats. Hus C, där caféet ligger, skulle dock fungera. Några ersättningslokaler för de aktiviteter som vi har i Hus B, kunde inte kommunen erbjuda. Var månadsmötet i oktober skulle hållas var således ovisst.

PRO Riks nya ordförande, Christina Tallberg, informerade om vad som hänt på årets kongress. Underhållningen svarade Lasse Zackrisson för, som under rubriken "Så minns vi Alice Babs", spelade musik och visade filmsnuttar med den folk-kära artisten. Ett uppskattat programinslag.

Lage Larsson höll ett intressant och tankeväckande föredrag om klimatförändringen.

FOTO: LENNART FOGELBERG

Oktober

Månadsmötet ägde rum i biografen Forellen då Föreningsgården var ianspråktagen för annat ändamål, som meddelats på septembermötet. Eftersom styrelsen då inte visste var vi skulle husera, hade heller inte den nya lokalen kunnat aviseras. Anslag hade satts upp vid Föreningsgården om ändringen och meddelats på föreningens hemsida. Då även veckodagen ändrats från onsdag till torsdag, fanns representanter från styrelsen på plats på onsdagen för att informera de som kom om ändringen. Dessbättre hade informationen spridits bland medlemmarna, så det var bara ett fåtal som kom i onödan. Att skriva brev till samtliga medlemmar om detta skulle ha kostat cirka 10 000 kr, och det ansåg styrelsen vara en för hög kostnad för denna information. Om detta informerade Bosse före att själva mötesförhandlingarna skulle börja.

Före mötet hade Spelglädjen underhållit oss med gamla kända melodier. Mötesförhandlingarna genomfördes och information lämnades om planerade resor dels i höst och även om kommande resor våren 2016. Efter mötet fick vi en lektion av meteorologen Lage Larsson, som vi alla tidigare sett på TV under många år. Huvudtemat var klimatförändringen, som pågått under många år och som orsakats av främst den rika världens "missbruk" av jordens resurser. Ett synnerligen intressant och tankeväckande föredrag.

Big Papas Jazzmen underhöll med klassisk New Orleansjazz på novembermötet.

FOTO: LENNART FOGELBERG

November

Även detta möte fick genomföras på Forellen. Att lokalen inte är särskilt lämplig visade sig i att betydligt färre medlemmar infann sig till mötet. Ordföranden och andra i styrelsen informerade om bland annat problemen med lokaler och om kommande cirklar och resor under mötesförhandlingarna. Månadsmötena kommer åtminstone under nästa års första månader att fortsätta vara i Forellen, men att vi kan återgå till sista onsdagen i varje månad.

För underhållningen denna dag svarade Big Papas Jazzmen, ett tradjazzband som spelar klassisk New Orleansjazz. Bland musikerna fanns två Tyresöbor, Staffan Sjödin på kontrabas och kornettisten Gwyn Lewis. En svängig avslutning på mötet.

December

Årets sista möte ägde även det rum på Forellen. Ordföranden informerade om localsituationen för nästa år. Det mesta pekar på att Föreningsgården kan bli tillgänglig först till höstterminen men att styrelsen arbetar för att få disponera foajén till Forellskolan vilket skulle ge möjlighet att fika där. Bosse informerade även om att kommunen beslutat att halkskydd, broddar, skulle delas ut gratis till alla pensionärer över 80 år. Vad PRO/SPF begärt var att alla över 65 år skulle komma ifråga. På grund av lång handläggningstid, närmare ett år, skulle det inte kunna ske förrän till nästa vinter 2016–17. Information lämnades även om andra aktiviteter under kommande vår.

Traditionsenligt avslutades mötet med Luciatåg och sång. Ungdomskören som avsett att komma till oss, kunde inte komma då vi tvingats byta dag från onsdag till torsdag. I dessa tider är de engagerade alla veckans dagar. I stället fick vi se och höra 16 barn från förskolan Karlavagnen i Krusboda. Utklädda till riktiga pepparkaksgubbar och stjärngossar och sex stycken smålucior. Jätteroligt att titta på dessa 5-åringar, som var så nyfikna på vad som fanns bakom scenen, att de hade svårt att stå still. Personalen hade lagt ned ett stort arbete för att få det hela att fungera. Vi uppskattade att de kunde ställa upp med kort varsel.

Det hela avslutades med att Ulla-Carina utantill läste Viktor Rydbergs dikt "Tomten". Ordföranden avslutade mötet med att tacka för det gångna året och önska alla en God Jul och ett Gott Nytt År.

Våra promenader våren 2016

Efter en härlig höst med fint väder är nu vårens promenader planlagda. Vart och hur vi ska gå ser du på programmet här intill. Vi välkomnar både tidigare och nya deltagare att traska med.

Vi samlas som vanligt kl. 10.00 vid Pressbyrån i Tyresö Centrum där bussarna stannar.

Promenaderna är cirka 5 km långa och vi rastar inomhus på lämpligt ställe.

Ingen förhandsanmälan behövs. Väl mött!

Kontaktpersoner för eventuella frågor:
Maria Linder tel. 712 61 68.
Eivor Einarsdotter tel. 770 02 57

Promenad 1 den 4 februari
Hammarby Sjöstad – Vintertullen
Promenad 2 den 18 februari
Karlbergskanalen – Hornsberg – Kristineberg
Promenad 3 den 3 mars
Blockhusudden – Kaknäs
Promenad 4 den 17 mars
Hagaparken – Koppartälten
Promenad 5 den 24 mars
Årstaviken södra – Liljeholmen – Tellus
Promenad 6 den 7 april
Vårby – Lyran
Promenad 7 den 14 april
Önskepromenad

Våra cykelturer under 2015

Så var ännu en cykelsäsong avverkad, den sjunde i raden. Av någon anledning har det varit klennt med deltagare i år. Men vi har på några turer samordnat oss med ett gäng från SPF, vilket varit trevligt.

Lite självkritiska får vi ledare vara, så att vi inte ger oss iväg på cykelleder vi inte vet om de är helt framkomliga. Det kan sluta illa.

Några aha-upplevelser har vi inte haft. Möjligen kan väl Ebbas upptäckt av en orm, som verkligen var en orm. Jo, det är sant. Däremot har vi betraktat ett par sällsynta träd. Då man färdas cykel/gångstigen mellan sjöarna Flaten och Drevviken och sedan tar av åt vänster vid ett gult hus och därefter på stigen fram till Stora Sköndal, finns det några speciella träd. Det är silverpopplar, två stycken intill varandra. Det ena är ett kraftigt träd, friskt med kraftig stam och stort grenverk. Vi mätte upp omkretsen, 1 meter ovan marken, och den var 2,9 meter vilket ger en diameter 0,93 m.

Snusbullraeken är naturminnesmärkt.

Höjden uppskattade vi till cirka 20–25 meter. Om någon av läsarna vet var man på annan plats i Sverige kan hitta denna trädart och vad virket praktiskt används till, så tala om det. Kanske någon av gubbarna i Snickarboa vet?

Men vi är inte sämre i Tyresö med

enorma träd. De flesta av oss, med undantag av nyinflyttade, känner säkert till den så kallade Snusbullraeken, som står vid sidan av Kyrkvägen, cirka 1 km före Tyresö kyrka. Att den kallas för Snusbullraeken beror på att i slutet av 1800-talet brukade en gumma, som kallades för Bullran, stå där och sälja snus och karameller. Det finns en skylt intill trädet med mer info.

Vi gjorde en uppmätning av omkretsen 1,5 meter över marken och den visade sig bli 8,7 meter vilket ger en diameter av cirka 2,75 meter. Vilka enorma mått! I dag är trädet tyvärr i en nedbrytningsprocess. Det är inte bara människan som får känna av ålderdomen. Det sägs att en ek växer i 300 år, vilar i 300 år och dör i 300 år. Snusbullraeken är alltså i sitt tredje stadium.

Så till slut ett stort tack till alla som deltagit i cykelturerna och som gjort dem så trevliga.

Sture Åkesson

För dig som vill veta mer om PRO

Under våren startar vi en ny cirkel för dig som vill veta mer om PRO och som kanske i framtiden kan tänka sig att ta någon form av ledaruppdrag hos oss i PRO. Cirkeln kommer att hållas under fyra mandagar under våren i vår föreningslokal på Björkbacksvägen 37. Vi kommer att gå igenom PROs historia, bakgrund, vad

PRO står för, stadgar, organisation, målsättning samt viss ledarutbildning.

Välkommen till några trevliga och innehållsrika dagar för att bättre förstå vad PRO står för.

Anmälan senast den 1 februari till Bo Furugård 070-585 98 44 eller epost: bo.furugard@telia.com.

Pratstund på café

Om du känner för att träffa andra PRO-are för en liten pratstund, så är vi några som träffas på caféet utanför ICA och Kapp-Ahl i Tyresö Centrum onsdagar mellan kl. 13.30–15.00 – utom den onsdag vi har månadsmöte. Vi startar den 13 januari.

Väl mött!

Tävlingen genomfördes på en överbyggd fotbollsplan.

Boulespelare från PRO-Tyresö vinner mest på Åland

Varje vår, respektive höst, arrangerar PRO-Stockholms län en bouletävling kallad "Vårkulan" respektive "Höstkulan" i Eckeröhallen på Åland. Tävligen genomförs under en tävlingsdag i en överbyggd fotbollsplan med konstgräs och ett deltagarantal av drygt 140 spelare, fördelat på 3-mannalag (kan även förekomma mixed damer och herrar). Lagen

kommer från olika platser i Stockholms län.

Tyresö Boulesektion brukar delta med sex 3-mannalag som har varit framgångsrika och gått till finalspel och vunnit finalen ett flertal gånger under åren.

Under våren och hösten 2014 stod vi som segrare i finalen båda gångerna. Vårt segrande lag våren 2014: Jan-Anders Allinger, Lennart

Nyberg och Bernt Elmér. Vårt segrande lag hösten 2014: Pentti Tranberg, Jan Pettersson och Solveig Mattsson.

Hösten 2015, ("Vårkulan" ställdes in) vann Tyresö åter igen finalen, denna gång genom: Bo Karlsson, Lennart Nyberg och Bernt Elmér.

Med finalsegrarna 2014–2015 vann Tyresö finalen för tredje gången i rad.

Åke Öhman

Bordtennis

Välkomna att spela bordtennis.

Plats: Skrubbahallen.

Tid: Tisdagar och fredagar 12–14.

Vi hälsar nya deltagare välkomna!

Upplysningar: Jörgen Ekström 070-582 45 33 och Carsten Petersen 070-457 35 21.

Avgift: 550 kr/termin.

Boule

På grund av att inomhushallen upphört kommer boulespel att utövas på olika platser. Du kan kontakta Pentti Tranberg tel. 0704-96 44 74 eller Åke Öhman tel. 0761-76 78 49 för närmare information.

Bowling

Plats: Vi spelar i Nybodahallen på Pluggvägen.

Tid: Måndagar 9.00–11.30 och torsdagar 9.00–13.00.

Nya spelare är välkomna. Ring om vilken tid som är lämpligast. Vi hjälper dig med instruktion. Vi tävlar också mot andra lag i en pensionärs-serie där vi nu har fyra lag anmälda, varav två damlag.

Har du frågor ring Kent Lindqvist tel. 712 50 02.

Avgift: Grundavgift 100 kr/år + banhyra.

Bridge

Trivselbridge för er som redan kan, spelas i Tyresö Gymnasium. Tid: fredagar kl. 9.30–14.

Kontakta gärna Leif Åberg 073-507 64 11, leif.berg2@comhem.se. Välkommen till starten fredag den 12 februari.

Schacket gör nystart

Då vi gjort uppehåll på schackfronten under stambytet i lokalen på Björkbacksvägen, hoppas vi komma igång igen torsdagen den 21 januari. Vi räknar med att sedan träffas varje torsdag därefter under vårterminen. Tiden som vanligt kl. 13–15. Vill du ansluta dig till ett trevligt gäng kontakta då Sune Linder tel. 712 61 68 eller epost: sune.linder@telia.com Väl mött bakom brädet!

En säker pall

Ibland ger vi oss upp på svajiga stolar och trappstegar med risk för våra liv. Nu har vår snickarverkstad tagit fram en pall som är både snygg och stabil. Kontakta någon i Snickarglädjen och beställ en egen pall innan olyckan är framme.

Snickarglädjen

Du som gillar att snickra hör av dig till oss. Du bestämmer själv vad du vill göra. Kom med i vårt trivsamma gäng. Vi reparerar även stolar, bord m.m. Hämtar och levererar vid behov. Humana priser.

Lennart Öqvist, 070-628 09 95, Bo Nilsson, 08-798 63 67, Bengt Israelsson, 070-239 33 86, Stig Renman, 070-548 84 75, Harry Svensson, 070-672 16 50, Kalle Thelberg, 08-742 22 52.

Lokal: Alléplan 6, 1 tr ned. **Tid:** Mån–tors 9.00–16.00.

Avgift: 500 kr/termin.

Zambacanasta

TISDAGSGRUPPEN

Föreningsgården Kvarnhjulet, Navet, 13.00–16.00.

Kontaktperson: Birgitta Lindholm tel. 742 28 68.

ONSDAGSGRUPPEN

Föreningsgården Kvarnhjulet, Navet, 10.00–13.00.

Kontaktperson: Birgitta Klement tel. 712 71 80.

TORSDAGSGRUPPEN

Akvarievägen 65, 9.00–12.00.

Kontaktperson: Berit Holm tel. 712 87 57.

Qigong

Kom och känn hur kroppen finner lugn och harmoni efter ett avstressande Qigongpass.

Tider: Onsdagar 10.00–10.45. Start 20 januari.

Plats: Kvarnhjulet hus A, lokalen heter "Droppen".

Avgift för 12 gånger á 70 kr/gång = 840 kronor.

Betalas kontant vid första tillfället eller till konto som meddelas senare. **Ledare:** Åsa Lundell tfn. 070-310 90 39.

Du är hjärtligt välkommen att prova en gång.

7 februari
Berwaldhallen
**Konsert
till minne
av Ted
Gärdestad
med Erik
Linder**

Tid: söndag 7 februari kl. 14.30.
Pris: 430 kronor. Begränsat antal biljetter.
Anmälan: senast 15 januari till Peter Inghe på tel. 712 90 17 eller epost: peteringhe@spray.se

Anders Hanser th och sonen Carl Hanser tv.

26 februari
Hansers Kulturbiograf

Genom Anders Hansers kameraögon under 60 år. "Hanser han ser" är en nygjord film om Anders Hansers fascinerande historia där han själv berättar om sitt osannolika liv och varför han gjort alla programmen.

Vi har lyckats boka ett besök på Hansers Kulturbiograf, Kommendörsgatan 28 på Östermalm för att kunna få se den spännande filmen om hans liv. Filmen tar ca 1,5 timme och som vanligt serveras

förfriskningar i form av ett glas vin eller alkoholfritt alternativ. Kostnaden är 180 kronor och betalas in på PRO:s plusgiro 723 112-9.

Bindande anmälan till Roland Albinsson på tel. nr 0700-91 98 28 från den 12 januari och senast den 15 februari 2016. Pengarna skall vara PRO tillhanda senast den 18 februari. (Anmäl er till Roland innan ni betalar in pengar så att ni vet att det finns plats på visningen).

Minst 20 personer och max 30. Vi ses fredagen den 26 februari klockan 12.45 utanför Kommendörsgatan 28.

Bindande anmälan

Vid aviserande av resor, utflykter och studiebesök kan det anges att anmälan är bindande.

Med detta menas att om man får förhinder att delta i arrangemanget, och vi inte har någon ersättare på reservplats, får man själv ordna en annan PRO-medlem som ersättare eller stå för kostnaden. Detta för att PRO vid sådana arrangemang måste betala för antalet anmälda deltagare.

Glädjegrupperna

TEATERGLÄDJEN

Teaterglädjen – vår egen teatergrupp.
Deltagare: Gunnel Milder, Anna Boyde, Barbro Skoglund, Bernt Lind, Bertil Bragby, Karl-Magnus Andersson, Stig Lillfors, Elena Magnell, Ulla Carina Sellergren och Uno Sköld.
Ljudtekniker är Tore Jalve.
Terminavgift 100 kr. Vill du vara med? Kontakta Bertil Bragby tel. 716 57 07.

SÅNGGLÄDJEN

vår egen PRO-kör som medverkar på våra möten och andra arrangemang. Det är cirka 25 medlemmar i kören, men det finns plats för flera – både manliga och kvinnliga. Några sångprov förekommer ej. Våra sångövningar sker på onsdagar kl. 10.15 i Föreningsgården Kvarnhjulet, Pluggvägen 6. Terminavgift 200 kr.
För den som önskar har vi en liten pratstund kl. 9.15 och en kopp kaffe. Leder oss mellan 10.15–12.15 gör musikdirektör Maude Sjödin. Hjärtligt välkomna!
Kontaktpersoner är: Elsie Inghe tel. 712 90 17 och Wivi-Anne Ekholm tel. 712 32 81.

FOTO: LENNART FOGELBERG

SPELGLÄDJEN

PROs egen orkester har sin repetitionsverksamhet tisdagar kl. 9–12. Lokal: Föreningsgården Kvarnhjulet, Pluggvägen 6. Spelglädjen spelar bland annat på månadsmöten och fester. Terminavgift 100 kr.
Vill du vara med? Kontakta Torkel Sternberg, tel. 742 18 47, epost: torkel.sternberg@bredband.net.

18 mars Dagsutflykt till Tysslingen, Bergöohuset och Sjöparkens växthus i Närke

I år tänker vi resa till sångsvanarna i Tysslingen, några mil norr om Örebro. Där dricker vi kaffe och äter en smörgås. Vi reser vidare med buss till Hallsberg och Kumla för ett guidad besök på Bergöohuset med konst av Karin Bergöö Larsson och väggmålning av Carl Larsson. Sedan vidare till Sjöparkens Växthus med många exotiska växter. Vi äter lunch på restaurang "Goda rum" innan vi reser åter till Tyresö.

Fredag 18 mars åker vi från Nordea, Tyresö C kl. 9.00 och Trollbäckens C kl. 9.10. Beräknad återkomst ca kl. 17.30.

Kostnad: 650:- att betalas in på plusgiro 723 112-9 senast den 19 februari. I priset ingår bussresa, kaffe, smörgås, lunch och guidning.

Anmälan tidigast 12 januari och senast den 19 februari till Anita Jonsson. I första hand görs anmälan till e-mail: jonsson.anita43@tele2.se eller tel. 073-677 03 52.

Sjöparkens Växthus med många exotiska växter.

Kommande aktiviteter

Vandringar i Gamla Stan

De vandringar som PRO Tyresö organiserat med kunnig guide med efterföljande lunch hemma hos guiden, har varit väldigt efterfrågade. Då antalet deltagare på varje vandring är begränsat har många som önskat komma med inte fått plats. Under våren kommer därför ytterligare fyra vandringar att erbjudas.

De kommer äga rum 13, 20 och 27 maj samt 3 juni. Mer information om anmälningstider och kostnad i nästa nr av Föreningsnytt, som utkommer 14 april.

12 maj. Dagsresa till Uppsala och Gysinge Kursgård

Mer information i nästa nr av Föreningsnytt.

18–25 maj. Stora Irlandsresan

Resan vänder sig i första hand till de som deltar i cirkulärlarna om Irland. Vid eventuella återbud finns möjlighet att komma med.

Pris: 14 450 kr vid minst 35 deltagare.

För ytterligare info och anmälan kontakta Gunilla Mellin tel. 073-980 52 93.

Buss-strul x 2

En dag på Åland

Den 25 september provade vi för första gången en endagsresa till Åland. De flesta har säkert bara sett Mariehamn, men Åland har så mycket mer att bjuda på. Vi hade samma buss hela tiden och reste från Kapellskär med m/s Rosella till Mariehamn tur och retur. Vi började med att äta en god buffé på båten och när vi kommit till Mariehamn fortsatte vi till Telegrafan, Bomarsund, Sunds kyrka, Kastellholms slott. Vi drack kaffe med ålandspannkaka på Smakbyn innan vi gick ombord på m/s Rosella igen och åt en buffé.

Buss-strul 1: Vi fick en dubbeldäckare, som inte är helt lämplig för pensionärer, vilket jag påpekade för arrangören. Dessutom fick det plats 73 personer- jag hade fått uppgift om 57. Fler hade velat följa med, som jag fick säga "nej" till de som översteg antalet 57.

Anita Jonsson

Bomarsund.

Två-slotts-resan

Vi fortsatte med de lyckade slottsresorna och den 21 oktober gick resan söderut. Första stoppet vid Nynäs slott, som kanske inte är så känt, men det var verkligen värt ett besök.

Sedan gick bussfärden till Nyköping, där vi började med lunch på restaurang "Erik på Slottet". Vi åt jättegodas wallenbergs med fårs från dovhjort och vildsvin. Därefter en guidad tur på Nyköpings hus med Sörmlands museum. Innan vi åkte tillbaka drack vi kaffe på NK-villan i Nyköping.

Buss-strul 2: Jag hade bett om en buss för 54 och det kom en buss för 50. Som tur var blev vi bara 51 så en fick sitta på golvet. Påpekades för buss-bolaget som rabatterade resan med 10 procent.

Anita Jonsson

Nynäs slott.

Studiecirkelar våren 2016

Välkommen till våra studiecirkelar våren 2016. De flesta cirklar är pågående sedan höstterminen 2015 och till dessa har nuvarande deltagare företrädare, men det finns plats för nya intresserade i de flesta cirklar. Vi erbjuder också fem nya cirklar. Anmälan till cirklarna sker till respektive cirkelledare och kan ske från och med den 12 januari. Vid stort intresse gäller principen "först till kvarn". Deltagaravgiften är 100 kr per termin, till kortcirklar med färre än fem cirkeltillfällen är avgiften 50 kr/termin. Avgiften betalas till cirkelledaren vid första tillfället. Avgift för studiematerial och eventuella studiebesök tillkommer. För cirkeln i släktforskning tillkommer en licensavgift och för att

kunna delta i denna cirkel krävs tillgång till egen dator. För Smartphone – ta med din telefon, för Ipad – ta med din Ipad.

Vi ser på konst består av två cirklar som träffas varannan vecka. I **Klassiska pärlor** lyssnar vi på och diskuterar om musik. För cirklarna om **Dalarna** kommer en resa dit att anordnas under sensommaren 2016 för de som så önskar. För **Irlandscirklarna** ordnas en resa till Irland. **Aktuella ämnen och eviga frågor – allt mellan himmel och jord** är en diskussionscirkel där olika aktuella frågor behandlas. **Stockholmscirkeln** varvar diskussion om och besök på olika intressanta platser i staden med omnejd. **Tyresöcirkeln** kommer att under fyra tillfäl-

len ta upp olika intressanta delar av Tyresö historia, till exempel Industrierna kring våra vattenfall, Konstnärskolonin med mera. Cirkeln i **Självkännedom** är ett tillfälle för dig som vill må bättre och lära känna dina inre möjligheter genom reflektion och samtal.

Kännetecknande för en studiecirkel är att den bygger på allas deltagande och önskan att söka och dela med sig av kunskap och erfarenheter. Det är detta som skiljer en cirkel från katederundervisning och det som gör det så engagerande att delta. Cirkelledaren är ingen expert utan den person som åtagit sig att hålla samman cirkeln och ombesörja ett antal praktiska frågor.

Pågående cirklar

LEK MED LAPPAR, GARN OCH BAND

Berit Holm tel. 712 87 57 alt. 072-330 87 57
berit.holm@comhem.se
Måndag 09.30–12.00. Start 25 januari.

AKVARELLMÅLNING

Siv Bolander tel. 712 44 17 alt. 070-651 89 78
Tisdag 09.30–12.00. Start 12 januari.

LUFFARSLÖJD

Lennart Fogelberg tel. 742 75 21 alt. 070-637 42 15,
lennart.fogelberg1@comhem.se
Tisdag 13.00–15.30. Start 9 februari.

PORSLINSMÅLNING

Inger Fredborg tel. 712 58 48, inger.fredborg@comhem.se
Onsdag 09.00–13.00. Start 27 januari.

IRLAND

Ulla Britt Ahlinder tel. 649 12 47 alt. 070-640 65 96,
ub.ahlinder@gmail.com
Måndag 13.00–15.30. Start 8 februari.

IRLAND

Ingrid Nord tel. 742 75 85 alt. 070-338 49 85,
ingrid.nord@live.se
Kerstin Enegren tel. 712 56 24, kerstinenegren@hotmail.se
Tisdag 09.30–12.00. Start 16 februari.

IRLAND

Inger Johnsson tel. 070-735 31 76, inger.json@telia.com
Torsdag 10.00–12.30 Start 11 februari.

DALARNA

Laila Törmä Vestman, tel. 742 75 21, alt. 070-728 53 28,
lailatormavestman@yahoo.se
Måndag 13.00–15.30. Start 15 februari.

DALARNA

Lennart Fogelberg, tel. 742 75 21, alt. 070-637 42 15,
lennart.fogelberg1@comhem.se
Tisdag 09.30–12.00. Start 16 februari.

VI SER PÅ KONST

Kerstin Janson tel. 070-712 90 98,
kerstinjansson@outlook.com
Tisdag 13.30–16.00. Två grupper. Varannan vecka. Start 12 januari.

KLASSISKA PÄRLOR

Inger Dahlström Lundin tel. 742 10 80 alt. 072-525 09 10,
inger.d.lundin@gmail.com
Torsdag 10.00–12.00. Start 28 januari.

AKTUELLA ÄMNINGEN OCH EVIGA FRÅGOR – ALLT MELLAN HIMMEL OCH JORD.

Dagmar Holmström tel. 720 66 64, alt. 073-600 30 88,
dagmar.holmstrom@telia.com
Torsdag 13.30–16.00 varannan vecka. Start 21 januari.

STOCKHOLMSCIRKEL

Lennart Fogelberg, tel. 742 75 21 alt. 070-637 42 15,
lennart.fogelberg1@comhem.se
Roland Albinsson, tel. 070-091 98 28
Onsdag 09.30–12.00 varannan vecka. Start 10 februari.

SMARTPHONE

Irene Pierazzi tel. 070-603 53 53,
irene.p-i@outlook.com
Tisdag 09.30–12.00. Start 9 februari.

IPAD

Börje Eriksson tel.070-516 84 70,
karlborje@telia.com
Torsdag 09.30–12.00. Start 18 februari.

Nya cirklar

TYRESÖCIRKEL

Anita Jonsson tel. 712 70 58 alt. 073-677 03 52,
anita.v.jonsson43@gmail.com
Onsdag 13.00–15.30. Start 20 januari.

SJÄLVKÄNNEDOM

Rolf Claeson tel. 073 666 54 65,
rolf.claeson@comhem.se
Onsdag 12.30–15.00. Start 9 mars, varannan vecka.

Ett glatt gäng från landskapscirkele om Dalarna.

HÅLL KOLL PÅ LÄKEMEDEL

Birgitta Eklund-Günenc tel. 712 68 20, 070-255 86 84,
birgitta.eg@bredband.net
Måndag 09.00–12.00. Start 25 januari.

SLÄKTFORSKNING NYBÖRJARKURS

Anne Johansson tel. 712 25 64, alt. 076-311 15 29,
anneblido@bredband.net
Tisdag 13.00–15.30. Start 23 februari.

GRUNKURS DATA/FORTSÄTTNINGSKURS – VI SURFAR PÅ NÄTET, LÄR OSS ATT BETALA PÅ NÄTET MED MERA

Ulf Wahlsten tel. 712 63 96, ulf.wahlsten@hotmail.com
Torsdag 09.30–12.00. Start 18 februari.

PRATCAFÉ/ HANDARBETSCAFÉ

Kom, med eller utan handarbete, drick en kopp kaffe, prata och umgås med andra PRO:are. Vi ses i lokalen på Sikvägen 14 varannan fredag kl. 10.00–12.00 med start den 8 januari. Ingen deltagaravgift utgår, kaffe och bröd kostar 20 kr. Ingen föransmälning behövs. Har du frågor är du välkommen att kontakta Inger Pettersson tel. 712 44 04 alt. 073-046 00 36.

Lokaler:

Lokalen Axel Wennergrens väg 16: Stockholmscirkele.

Hantverksgården: Akvarellmålning.

Sikvägen 14: Lek med lappar, garn och band, Luffarslöjd, Porslinsmålning och Pratcafé/Handarbetscafé.

Björkbacksvägen 37: Släktforskning och data

Pluggvägen 37 nedre botten, Hyresgästföreningens lokal:
Dalarna måndag eftermiddag, Irland tisdag förmiddag.

Myggdalsvägen 80, nedre botten, TUFF:s lokaler: Konst,
Klassiska pärlor, Aktuella ämnen-eviga frågor.

Kvarnhjulet hus C: Övriga cirklar.

För anmälan och frågor kontakta
respektive cirkelledare.

För ev. allmänna frågor är ni välkomna
att kontakta Barbro Rådberg
tel. 712 92 79 alt. 073 914 12 82,
barbro.radberg@hotmail.com

Kultur-
evenemang
och cirklar
i samarbete
med ABF.

Tidigaste anmälningsdag till alla cirklar är den 12 januari!

Vinprovningar – vinkunskap

Vinprovningarna är så populära att inte heller under hösten 2015 kunde alla intresserade få möjlighet att delta. Vi fortsätter därför även våren 2016 med ytterligare två tillfällen där vi får lära oss om vin och prova de goda dryckerna. Sammankomsterna äger rum i träfflokalen på Gudöterrassen 113 och leds som tidigare av Sven Eklöf. Deltagarantalet är begränsat till 19 personer vid varje tillfälle.

Viner från Spanien och Portugal

Fredag 5 februari klockan 15.30–17.30.

Välkommen till en vinintroduktion och en vinprovning av spanska och portugisiska rödviner. Vi tar lite smakprov här och där samtidigt som vi ges en översikt över helheten. Vi provar fem viner, som är typiska för de viktigaste regionerna. Det finns mycket mer än Rioja. Vi avslutar med några goda tapas.

Avgiften är 300 kronor och betalas till Sven Eklöf innan sammankomstens början.

Bindande anmälan från och med 12 januari till 24 januari till Barbro Rådberg tel. 0739-14 12 82 eller e-post: barbro.radberg@hotmail.com

Viner från Sydafrika

Fredag den 15 april klockan 15.30– 17.30

Välkommen till en vinintroduktion och en vinprovning av sydafrikanska viner. Sydafrika har kommit stort under de senaste årtiondena – klimatet är varmt och ger saftiga och fullmatade viner. Vi avslutar med smakprov på sydafrikanska snacks.

Avgiften är 300 kronor och betalas till Sven Eklöf vid provningens början.

Bindande anmälan från och med 12 januari till och med 2 april till Barbro Rådberg tel. 0739-14 12 82 eller e-post: barbro.radberg@hotmail.com

Anmäl när du byter adress!

För att få hem denna tidning och annan post från PRO måste vi ha rätt adress till dig som medlem. Bäst är att anmäla den nya adressen och tel.-nr till vår registrator Berit Holm på adress Björkbacksvägen 37, 135 40 Tyresö. Ange även eventuell portkod så att våra tidningsutdelare kommer in. Om du har en E-postadress så anmäl även den, allt för att vi ska kunna nå dig så lätt som möjligt. Du kan även anmäla adressändring på månadsmöten till någon av styrelsens ledamöter.

Styrelsen

Hanteringen av halkskydd för äldre är genant

Vintermörkret har sänkt sig över oss i Tyresö. Varje dag hoppas vi slippa snö, slask och ishalka. Varje dag som vintern dröjer slipper vi riskera att dråsa i backen och bryta något ben eller arm. Och slippa resan till något närbeläget sjukhus för omplåstring eller gipsning.

Vi är 7500 tyresöbor som passerat 65-årsstreck. Och 1800 av dessa har passerat 80. Allmänt bekant är att ju äldre vi blir desto mer ökar risken för fallolyckor, däribland att halka på en isfläck. Olyckorna leder till mycket plågor. Och därtill höga kostnader, i första hand för de vårdinrättningar som betalas med skattepengar.

Utdelning av halkskydd skulle kraftigt bidra till att minska kostnader och lidande. Det har man upptäckt i alla våra grannkommuner. Därför delar man ut gratis halkskydd till pensionärerna.

Men inte i Tyresö. KPR har vid flera tillfällen krävt att Tyresö kommun skulle följa de andra kommunernas exempel. Nu har snart ytterligare en vinter gått, och när det här skrivs har ännu inget beslut tagits. Däremot har kommunledningskontoret utrett frågan och kommit fram till att det blir för dyrt. Därför avvisar man kravet. Åtminstone i ett dokument som skrevs den 20 oktober i år.

Sedan dess har KPR gjort ytterligare en framstöt. Enligt nya uppgifter så bereds nu ett förslag som går ut på att personer över 80 år skulle få halkskydd. Och kommunstyrelsen ska besluta i frågan den 8 december 2015. Om beslutet då blir positivt så kanske våra äldsta vänner skulle få sina broddar, om de nu kan och vågar sig till utdelningsstället.

Hanteringen av denna fråga är genant för kommunen. Dels skulle man ensam på Södertörn få skylta med denna småsnålhet, dels skulle nära 6000 yngre pen-

sionärer fortfarande riskera liv och lem under isiga vinterdagar. Eller på egen hand bekosta halkskydden.

EN ANNAN OCH STÖRRE fråga är förstås kommunens äldreomsorg, som består av ett par viktiga insatsområden. Den ena är hemtjänsten och den andra är äldreboenden av olika slag. KPR återkommer till denna fråga vid varje sammanträde.

Eftersom såväl antal personer över 65 år som deras andel av Tyresös befolkning ökar kraftigt de kommande åren, så tar äldreomsorgen större utrymme också ekonomiskt.

I Socialnämndens "Nämndplan för 2016" finns en nog så viktig men litet undanskymd mening:

"I investeringsprogrammet har inte upptagits medel för uppförande av vård- och omsorgsboenden i kommunal regi." Därmed står det klart att de nya platser som kan komma till de närmaste åren ska byggas i privat regi.

Två privata vårdföretag kommer att bygga inom de närmaste åren. Det gäller

Krusmyntan 2, som ska byggas av Vardaga (tidigare Carema) och Trollbäcken, av Förenade Care. Eftersom kommunen sålt mark och bygggrättigheter har den heller inget inflytande över tidsplanerna.

I olika kommunala handlingar har det stått att Krusmyntan 2 skulle bli färdig under 2014 och sedan varje år flyttats. Ännu i december 2015 har inget bygglov beviljats, varför boendet inte kommer att vara klart förrän någon gång under 2017. Såvida inga ytterligare förseningar uppstår. Trollängen/Trollbäcken ligger ännu längre bort i tiden.

Otillräckligt tillskott av nya vårdplatser, inget kommunalt byggande inom de närmaste åren. Många äldre hänvisas till andra kommuner för vård- och till korttidsplatser, som köps till höga kostnader. Så ser färdriktningen ut för en tung del av äldreomsorgen i Tyresö kommun.

Bo Toresson

PS. Den borgerliga Alliansen i Tyresö Kommunstyrelse beslutade den 8 december att göra en liten insats för att minska halkskadorna. De som fyllt 80 eller mer kommer från och med nästa vinter att få kostnadsfria halkskydd. Det var ett litet steg i rätt riktning.

Men alla andra yngre pensionärer får klara sig bäst de vill om de vågar sig ut i halkigt väglag. Tack och lov så har vintern dröjt länge i år, men än finns risker för halkiga gator och vägar. KPR tog upp frågan vid sitt möte den 9 december och var helt överens om att driva frågan vidare och kräva kostnadsfria halkskydd för alla pensionärer över 65 år. DS.

FOTO: GUNNAR FRISSELL

KULORNA SOM KRÄVS FÖR EN HAJSAFARI I KAPSTADEN?

Hos oss kan du köpa och sälja fler än 50 olika valutor till förmånliga kurser, till exempel sydafrikanska Rand.

Välkommen!

Svea Ekonomi | Exchange
Haninge C | 08-506 998 20
Upptäck oss på exchange.svea.com

*Guldkursen är vår allra bästa växlingskurs och ges normalt endast vid växlingar över 25 000 SEK.

SVEA
EKONOMI

Kalendarium januari – maj

Obs att bio Forellen gäller vid månadsmöten.

JANUARI

27. Månadsmöte. Eva Kaiser berättar om "Fröken Frimans" uppföljare.

FEBRUARI

4. Promenad kl. 10. Samling Pressbyrån Tyresö C.

5. Vinprovning-Vinkunskap kl. 15.30–17. Gudöterrassen 113.

11. PUB-em. kl. 15–17, Caféet.

12. Frågesport Föreningsgårdens café.

18. Promenad kl. 10. Samling Pressbyrån Tyresö C.

24. Månadsmöte. Helena Friman berättar om Slusens utveckling under tiderna.

26. Hansers KulturbioGRAF kl. 13.00. Kommendörsgatan 28.

MARS

3. Promenad kl. 10. Samling Pressbyrån Tyresö C.

10. PUB-em. kl. 15–17. Caféet.

17. Promenad kl. 10. Samling Pressbyrån Tyresö C.

18. Dagsresa till Tysslingen. Avfärd Tyresö C kl. 9.00 och Trollbäcken C ca 9.10.

24. Promenad kl. 10. Samling Pressbyrån Tyresö C.

30. ÅRSMÖTE. Månadsmöte. Tage G Pettersson, Riksdagens fd Talman talar under rubriken "Krig eller Fred".

APRIL

7. Promenad kl. 10. Samling Pressbyrån Tyresö C. PUB-em. kl. 15–17, Caféet.

14. Promenad kl. 10. Samling Pressbyrån Tyresö C.

15. Vinprovning-Vinkunskap kl. 15.30–17. Gudöterrassen 113.

Frågesport Föreningsgårdens café.

27. Månadsmöte. Psalmodikongruppen "En Sträng" spelar och berättar om instrumentet psalmodikon.

MAJ

25. Månadsmöte. Sångglädjen sjunger in våren.

Expeditionen öppen igen

Nu är stambytet klart i fastigheten Björkbacksvägen 37 där PRO Tyresö har sin expedition. Det innebär att vi nu igen har öppettider mellan kl. 10–12 varje tisdag och torsdag (ej helgdagar). Välkommen att besöka oss! Expeditionen är som vanligt stängd från 1 juni till 14 september. Styrelsen.

1		2	3	4		5	6	7	8
		9					10		
11									
		12				13		14	
					15				
16	17		18	19					20
21		22						23	
	24					25			
26					27	28			
					29				
30	31		32						
33					34				

Nummer 1/2016

Namn:

Adress:

Telefon:

VÅGRÄTT

- 1 Bär påve
- 5 27/11
- 9 Valuta
- 10 Dubbelförled
- 11 Uppdatera Bostad
- 12 Används i Matte
- 13 Band
- 15 Skolad
- 16 Till många
- 18 Retade
- 21 Schemalagt
- 23 Rymdvarelse
- 24 Ila
- 26 Något för bantare
- 29 Alarmlur
- 30 Tjänstgör i domstol
- 33 Kan bo i Irland
- 34 Muntligt

LODRÄTT

- 1 Drinkingrediens
- 2 Utprova
- 3 Ingår i korsord
- 4 Sjö i Sibirien
- 6 Blänga
- 7 Kanske 46 tum
- 8 Luftförled
- 13 Där kan utvinnas torv
- 14 En Schultz
- 15 Bo för hundsläkting
- 17 Korsord
- 18 Används vid ässja
- 19 Byts ibland i bostäder
- 20 Farligt byggmaterial
- 22 Djup ånger
- 25 En sorts rökelse
- 26 Schackterm
- 27 Mack
- 28 Sist i grundskolor
- 31 Kort sade
- 32 Har vi i nät

De tre vinnarna av Rune Holms kryss i nummer 4/2015 är: Carina Samuelsson, Myggdalsvägen, Lennart Öqvist, Björkbacksvägen och Aina Larsson, Slättervägen. Vinnarna får två Seniorlotter var. Vinsterna lämnas ut av Åke Frick.

Lösningarna till det nya korsordet ska ha kommit in senast den 1 mars 2016. De kan som vanligt lämnas in på vår expedition, Björkbacksvägen 37 (gaveln) eller skickas med post till: PRO Tyresö, Björkbacksvägen 37, 135 40 Tyresö. Lycka till!

Lennart Fogelberg

V	A	L	R	Ö	R	E	L	S	E
A			O		O		O	L	M
L	E	S	B	I	S	K		U	A
A	N			A	L	U	M	N	
C	H	A	R	A	D		S	P	E
K	E	R	U	B			L		R
J	A	B	B			A	H	A	
A	D	D	E		A	I		A	
N	U	N	O	R	D	A	N	O	
S	K	Y	S	K	R	A	P	O	R
L	N		A				N	I	T
A	S	K	Ä	D	A	R	E		

Lösning nr 4/2015

F dessa tider är det svårt att skriva en spalt utan att nämna flyktingsituationen i Europa. EU i dess nuvarande form ska ju vara ett samarbetsprojekt för fred, handel, fri rörlighet och mänskliga rättigheter m.m. I dagsläget tycks det vara ett nästan oöverstigligt problem att solidariskt inom Unionen hjälpa åt att ta hand om de människor som flyr för sina liv från länder, som styrs av stollar och despoter. Egoismen i Europa har visat sitt ansikte där det också finns stollar som styr i vissa länder. Så länge som man tjänar på att vara med i Unionen är allt frid och fröjd, men när det gäller att dela bördor då är solidariteten som bortblåst. Att det är ett stort problem förstår nog de flesta men tyvärr kan länderna, som vägrar att hjälpa till, delvis gömma sig bakom EU:s egna regler.

Glädjeämnen har vi också haft i höst. Tänker då främst på vädret. När hade vi senast en höst med sol nästan varje dag och temperaturer mellan 15-20 grader, och detta ända fram till november? Även i december kunde temperaturen i Stockholm noteras till +12 grader, samma temperatur som vi hade på midsommarafton. Minnet är inte vad det varit, men själv kommer jag inte ihåg något liknande.

Läste i pressen för ett tag sen, att man i New York kan hyra en mamma! För ungdomar mellan 18 och 35 år, (om den högre åldern kan räknas till ungdom) som kommit till staden för att studera eller söka jobb, finns reservmamma att hyra. Tanken tycks vara att man med "mamma" ska få tröst och råd och tala om sina eventuella problem för en kostnad av 350:-kr i timmen. Huruvida andra tjänster erbjöds förtalte inte historien.

MED STIGANDE ÅLDER blir man lite mer fördragsam med saker som man förr retade sig på. Men på vissa saker hetsar man upp sig. Jag tänker dels på alla bilister som inte blinkar när de ska svänga och cyklister som inte signalerar när de svischar förbi på gångvägarna, dels på s.k. "Take-away" mat och dito dryck. Man tar med sig kakiet eller kaffet från restaurangen i stället för att äta den på plats. Det är väl tidens brådska som gör att man inte anser sig ha tid att stilla-

” Läste i pressen för ett tag sen, att man i New York kan hyra en mamma!

sittande inta sin måltid och koppla av. Går man hem och äter det har jag inga åsikter, men äter eller dricker man det på gator och torg, mestadels gående eller på buss och T-bana, så blir det otrevligt för omgivningen. Snaskande och sörplande är inget som berikar tillvaron. Dessvärre verkar svårigheten att hitta en papperskorg att lägga skräpet i oöverstiglig, så då hamnar det på marken. Det ger visserligen arbete åt andra, men jag tror inte att drivkraften för ätarna är att minska arbetslösheten. En gammal hederlig varmkorg kan jag dock fortfarande ha fördrag med.

Självklart finns det betydligt allvarigare saker i världen som man noterar, men som man känner sig maktlös inför. Klimatförändringen är en sådan fråga. Men där finns samma inställning hos olika makthavare, som när det gäller flyktingarna. Till makthavarna måste man då räkna även de företag, som ser främst på kort och snöd vinning. En annan fråga är morderna på journalister världen över, där såväl regeringar som företag är uppdragsgivare till de som utför morderna för att tysta sanningen.

MEN NU SKA VI inte bli alltför dystra. Vi har ju haft jul- och nyårshelg och säkert har många handlat alltför mycket och ätit onyttigt. Andra har avgivit nyårsloften som brukar ha en verkningstid på ett par veckor. Men det är ju sånt som var och en svarar för, där är det svårare att skylla på andra. I skrivande stund ser det ut som julen ska bli snöfri, men säkert vet man inte. Halt kan det bli och då gäller det att ha broddar eller stavar när man går ut och se upp, eller rättare sagt ned, på isfläckarna. Nu hoppas vi alla att det nya året ska bli ett bra år. God fortsättning!

ENUS

Välkomna till Britt's Salong!

OBS! Ny Lokal!

Ändrad adress:
Bollmoravägen 111
Tel: 070-712 72 99

Britt Höglind

En motionsanläggning
för alla åldrar
Välkommen på ett besök!

Vindkraftsvägen 6 • Tel: 712 18 00

COOP

EXTRA

**Vi bakar allt bröd själva
i vårt eget hembageri**

Marknadsgränd 25 Tyresö Centrum. Tel: 010-741 86 30
Öppet: alla dagar 8-21

Välkomna önskar Johan med personal!

Ingenting är som förr

Allting är längre bort när man går
Det är dubbelt så långt till butiken
Och jag har lagt märke till
Att det är en ny backe där också
Jag har slutat att springa efter bussen
Den går när den ska gå

Det ser ut som om de gör trapporna
Högre nu än vad de gjorde i gamla dagar
Och har du lagt märke till
De små bokstäverna i tidningen?
Det är ingen vits heller att be någon läsa
högt
Alla talar så lågt att man knappt kan höra
vad de säger

Fy så trånga kjolarna har blivit
Särskilt runt livet och höfterna
Och skosnörena klarar jag snart inte att
knyta
Till och med folk förändrar sig
De är mycket yngre än jag var i deras ålder
Och för det andra så är folk i min ålder så
mycket äldre än jag är

Jag stötte på en gammal skolkamrat
För en tid sedan
Hon hade blivit så gammal att hon inte
kände igen mig
Jag tänkte på den stackarn när jag kam-
made mitt hår i morse
Och när jag gjorde det och såg mig själv i
spegeln
Så ser jag att de inte heller gör så bra speg-
lar nu för tiden
Gun Burman

§ Till den här spalten är du välkommen att ställa frågor om juridiska spörsmål. Frågorna bör helst vara av allmängiltig karaktär, det vill säga av intresse för flera läsare. Då utrymmet är begränsat måste ett urval göras bland inkomna frågor, som besvaras av vår jurist Tommy Karlsson.

1 Jag och min man vill testamentera vårt sommarställe till vår brorson Daniel. Daniel är gift med en kvinna som vi inte tycker särskilt bra om. Nu är vi oroliga för att Daniels fru skall få hälftenrätt till den ärvda fastigheten.

Kan vi göra något så att Daniels fru inte får rätt till halva fastigheten vid en eventuell skilsmässa?

Svar: Om ni testamenterar fastigheten utan förbehåll till Daniel får hans fru giftorätt till fastigheten. Detta innebär att hon har rätt till halva värdet av fastigheten vid en skilsmässa.

Ni skall i testamentet skriva att ni testamenterar fastigheten till Daniel och att den skall vara hans enskilda egendom. Om ni gör så får hans fru ingen giftorätt i fastigheten.

2 Vi har två barn, en dotter och en son. Sonen är en slarver och vi vill inte att han ska ära lika mycket som dottern. Har hört talas om laglott och att den kan man inte gå förbi. Är det så? Vad kan vi göra för att dottern ska få en större andel? Äldrande par.

Svar: Med ett testamente kan ni se till att dottern får 3/4 och sonen 1/4 av det framtida dödsboets behållning.

När en av er dör ärver den andre hela dödsboet (jag utgår från att båda barnen är era gemensamma). Då den efterlevande sedan dör är barnen dödsbodlägare och ska dela arvet. Om ni inte skriver ett testamente får de dela lika.

Vad ni ska göra är att ni skriver ett inbördes testamente och i det föreskriver att dottern ska ära 3/4 och sonen 1/4. Även om ni skulle skriva att dottern ska ära 9/10 eller rent av allt, kommer sonen att få 1/4 av boets behållning eftersom man inte kan ta ifrån honom hans laglott.

Lagloten är lika med halva den andel (två syskon) man skulle fått om det inte fanns något testamente. Finns det till exempel tre gemensamma barn är lagloten 1/6 (hälften av 1/3).

Tommy Karlsson

TYRESÖSMYCKET

Finns hos:
TYR HEM & KÖK (Tyresö C)
Hantverksskammaren (Tyresö Slott)
TidÅRum (Alléplan)
Bollmoradalens Kyrka

Bra present till barnbarn!

Anita Engqvist
www.silverringen.se

*Blommor och presenter
för alla tillfällen*

TYRESÖ
BLOMSTER
HANDEL

Tel 712 54 40
www.tyresobloinsterhandel.se
E-post: tyreso.blh@blommogram.se

Annons- bokning

Sune Linder
tel. 712 61 68, 0730-493 470
Epost: sune.linder@telia.com

Svararvägen 2-4, Skogås
(Länna ind.område)
Tel. 08 742 00 60
faktorn@rhtryck.se www.rhtryck.se

Postadress
Box 2015, 135 02 Tyresö

RHtryck

Totalleverantör av trycksaker

Kuckeliku – nu öppnar vi klockan sju!
Kom till oss om du är uppe med tuppen. Från och med
1 februari har vi öppet 2 timmar längre mellan kl 07-22.

ICA
KVANTUM

**Vi ger Tyresö bättre smak
öppet 07-22**

Östangränd 2, Tyresö Tel 08-44 87 140

**TYRESÖ
TANDVÅRDS
TEAM**

08 - 55 65 65 65
info@tandvardsteamet.se

Välkomna!

Vi utför all tandvård du behöver:

- bra omhändertagande
- allmäntandvård
- implantatbehandling
- vi finns i gatuplan
- direkt anslutning till taxi och buss

Däck och bilverkstad

Radiovägen 4, Tel 7427172

Öppet: mån-ons 7-17,
tors 7-18, fre 7-16,

Tidsbokning för däcksifte
www.tyresogummi.com

nokian
TYRES

Däck- hotell

– säker och
bekväm förvaring!

Fråga oss
om priser!

**MITSUBISHI
MOTORS**
AUKTORISERAD
MITSUBISHI-VERKSTAD

Din
närmaste
Mitsubishi-
verkstad

• Vi utför service
av alla bilar,
även USA och
transportbilar